

BOTANISKA NOTISER

UTGIFNE AF

O. NORDSTEDT.

N:o 3.

d. 15 Maj 1871.

INNEHÅLL: Orig.-Afh.: J. A. LEFFLER: Om Sveriges Rosa-arter. — N. J. SCHELTZ: Fortsatta iakttagelser rörande Smålands växtlighet. — Utdrag ur utländska arbeten: *Isatis maritima* RUPR. — Liter.-öfvers.: J. E. ZETTERSTEDT: Botaniska excursioner på Öland 1867. — Notiser ur Sällsk. pr. F. et Fl. fennica Förh. 11 h. — EUG. WAR-
MING: Er Koppen hos Vortemælken en Blomst eller en Blomsterstand? — Norsk botanisk Litteratur 1868—70. — Smärre notiser: Lärda sällskapers sammanträden. — Resande Botanister. — Jubileum. — Coniin. — Annons.

Om Sveriges Rosa-arter,

af J. A. LEFFLER.

Måhända skall det synas mången både djerft och öfverflödigt, att jag härmed offentliggör efterföljande lilla uppsats, hvilken egentligen utgör ett höstterminen 1866 inom Upsala Naturvetenskapliga Studentförenings botaniska sektion hållet föredrag. Beskyllningen för djerfhet beder jag då att få bemöta medelst ett afsägende af hvarje anspråk på ofelbarhet — och betonande deraf, att hvad som här framställes utgör mina enskilda åsigtter (ehuru dessa grunda sig på temligen vidsträckta såväl natur- som herbariestudier öfver slägtet); och med afseende på nyttan af en utredning af våra Rosa-arter behöfver åter väl endast hänvisas på den verkliga otillfredsställande behandling af desamma, som är lemnad i — äfven senaste upplagan af — vår mest spridda floristiska handbok. Hartmans med skäl berömda Skandinaviens Flora. Jag skall anse ändamålet med min uppsats vunnet, om den kan gifva uppslag till ett allmännare och noggrannare studium af dessa intressanta växtformer, hvilka i synnerhet på senare tider synas hafva blifvit af våra botanister allt för mycket försummade.

Tyvärr hafva mina studier öfver detta slägte ledt mig till samma resultat som med afseende på ett annat polymorft slägte, *Lepigonum*, neml. en bestämd öfvertygelse om otillförlitligheten af alla s. k. bestämda karakterer. Visserligen ligger vårt florumråde med afseende på Rosornas (likasom *Lepigonernas*) utbrednings-zon, teml. excentriskt: i jämförelse med sydligare tempererade länders Rosor borde således de våra vara skäligen lätta att gruppera och karakterisera, då det ju är obestriddigt, att arternas variationsförmåga och mångformighet i allmänhet är störst i och omkring deras utbredningscentrum; likväl hafva våra Svenska Rosor fått ett alldeles tillräckligt mått af föränderlighet på sin lott. Om nu den speciela botaniken icke skall blifva ett experimentalfält för godtycket torde det vid behandlingen af dylika polymorfa slägtens inom ett visst inskränkt florumråde förekommande arter vara riktigast, att såsom arter erkänna de — men också endast de — former, som inom samma florumråde icke genom tydliga öfvergångar sinsemellan sammanflyta. Denna grundsats har jag sökt att tillämpa vid den diagnostik af de Svenska *Rosa*-arterna, som jag nu går att meddela; och skola skälen till mina afvikelser från de hos oss vanliga åsigterna rörande dessa växter derefter kortligen framställas i form af anmärkningar med afseende på vissa af dessa arter.

Rosa L. Gen. n:o 631.

I. *Spinosissimæ* L.; Fr. Nov. 153!

Årsskott tätt beklädda med raka, olikstora, delvis borstlika taggar. *Foderflikar* typiskt hela.

1. *R. pimpinellifolia* L. sp. pl. 703, DC!

Blombärande grenar beklädda med olikstora, raka taggar; *Småblad* 5—9, rundadt aflånga, glatta, vanl. på båda sidor gröna, enkelt l. oregelb. dubbel-sågade; *Frukt* nedtryckt klotrunda, köttfullt-läderartade, sent mognande, jemte de upprätta skaften glatta; *Foderflikarne* kortare (ungef. $\frac{1}{2}$) än kronbladen, slutl. samstående, quarsittande; *Kronblad* hvita l. gulaktiga.

2. *R. carelica* Fr. S. V. Scand. 171.

Grenar med likform., mest borstlika taggar; *Småblad* 3—5, enkelsågade, under och i kanterna jemte skافتen småhårigt ludna, under hvitaktigt gröna; *Frukt*er päronformiga-aflånga (ofta med sned spets), köttiga (enl. Fr.). vanl. glatta på (slutl. något tillbakaböjda?) glandelhåriga skافت; *Foderflik*. ungef. af kronbladens längd, föröfr. som föreg.; *Kronblad* vanl. ljusröda.

3. *R. cinnamomea* L. sp. pl. 703.

Grenar med raka, teml. glest (ofta parvis vid bladskافتens bas sittande) taggar (stundom oväpnade); *Småblad* 5—7, ellipt.-aflånga, enkelsågade, under vanl. småludna och gråaktigt gröna; *Frukt*er klotrunda (— sällan päronformiga = ♂) turbinella Hn!), mjöliga, tidigt mognande, jemte de raka skافتen glatta; *Foderflikar* som föreg.; *Kronblad* öda.

II. *R. canina* Fr. Nov. 142 seqq.

Årsskott med glesare, icke borstlika taggar; *Foderflikar* mer l. mindre parflikiga.

A. Taggarne typiskt raka.

4. *R. villosa* L. (sensu lat.)

Taggar teml. likform., raka eller — is. på yngre grenar — något krökta; *Småblad* dubbelsågade, m. l: m. håriga l. ludna, vanl. med fina glandelhår under och i kanterna; *Frukt*er tidigt mognande, slutl. inuti mjöliga (l. "pulposi"), med upprätta, qvarsittande foderflikar; *Kronblad* mörkt rosenröda-hvita.

a) *pomifera* (*R. pomifera* Herrmann. Diss. de Rosa 17).

— *Småblad* utdraget-bredt aflånga, oftare teml. tunna och gröna, under glandulösa (med vanl. breda och utstående sågtänder); *Frukt*er stora, runda l. päronform., styft glandelhåriga på slutl. lutande skافت.

β) *mollissima* (Willd. sp. pl. ? — *R. molliss.* Willd. Enum.

Berol., Fr. Nov.!) — *Småblad* rundade-ovala, vanl. tjocka och grågröna; *Frukt*er som föreg. men smärre, glatta eller glandelhåriga, på vanl. glandelhåriga, upprätta skافت.

* *tomentosa* Sm. brit. II. ---

Småblad äggr.-ellipt., vanl. tjocka och gråaktiga; *Frukt*er som β), men läderartade och stund. aflånga, samt med utstående, tidigare affallande foderflikar.

B. Taggarne typiskt klolikt krökta.

a. *Småblad* utan -- sällan med fina, gulakt. -- glandler på undre sidan, luktlösa eller endast n. omärkligt väl-luktande.

5. *R. canina* L. sp. pl. 491.

Taggar teml. likformiga; *Småblad* äggr.-ellipt., tunna och jemna l. tjocka och skrynkliga; *Frukt*er utdraget l. kort skaftade, vanl. aflånga men stund. runda l. päronform., läderartade, sent mognande, med oftast tidigt affallande foderflikar; *Kronblad* röda l. hvita.

α) *vulgaris* Koch. *Småblad* enkel- l. oregelb. dubbel-sågade, glatta; *Bladskaft* vanl. glatta med strödda glandler; *Fruktskaft* jemte frukterna glatta.

var. 1. *nitida* Fr. *Småblad* ljusgröna, glänsande.

2. *opaca* Fr. *Småbl.* mörkgrönare, under ofta glaucescenta.

β) *dumetorum* (Thuill.?) Koch. *Småblad* enkel- l. oregelb. dubbel-sågade, på undre sidan l. öfverallt jemte bladskäften m. l. m. håriga l. ludna; *Fruktskaft* som α .

γ) *collina* Koch. *Småbl.* enkel- eller oftare dubbel-sågade, glatta-ludna; *Fruktskaft*, stund. äfven frukterna glandelhåriga -- (till en del = *R. Acharii* Billb. o. Hn).

var. 1. *hirtella* Godr. & Gren. *Småbl.* glatta, på undersidans nerver jemte skäften vanl. glest glandulösa.

2. *Jacquini*: *Småbl.* m. l. m. håriga l. ludna och glandulösa. (*R. collina* Jacqu.)

* *coriifolia* (Fr. Nov. ed. II.)

Småblad vanl. enkelsågade, m. l. m. tjocka och skrynkliga samt is. på undre sidan håriga l. ludna; *Frukt*er kortskaftade, runda l. päronform., jemte skaft. glatta, temligen köttiga och tidigt mognande, med slutl. upp-

rätta, qvarsittande foderflikar; *Kronblad* mörkt rosenröda, säll. hvita.

b. *Småbl.* på undre sidan med talrika, rödaktiga (ferruginösa) glandler, deraf starkt luktande ("odore terebinthaceo").

6. *R. sepium* (Thuill?; Koch — såsom *R. canina* δ!).

Taggar likform., vanl. föga talrika; *Småblad* dubbel-sågade; *Frukt*er läderartade, med utstående, affallande foderflikar, jemte skaften glatta; *Kronblad* vanl. hvita. (*R. inodora* Fr., Hn.)

7. *R. rubiginosa* L. mant. II., 564.

Taggar olikform., vanl. mycket talrika; *Småblad* som föreg.; *Frukt*er som föreg., men jemte skaften m. l. m. styft glandelhåriga; *Kronblad* oftast mörkt rosenröda.

Följer nu att framställa några anmärkningar med anledning af min behandling af några blad ofvanstående arter.

R. villosa L.

Rörande hit förda trenne former är det ytterst svårt att komma till någon fullt stadgad åsigt. Vanligen framställas de numera såsom skilda arter. Linné skilde dem icke från hvarandra. Då han 1753 utgaf sin *Species plantarum* och derst. beskref sin *R. villosa foliis utrinque villosis, fructu spinoso*, kände han den endast från "Europa australi" och åsyftade då säkerligen den form, som 1762 af Prof. Herrmann i Strassburg beskrefs under namn af *R. pomifera*. Men i *Flora Suecica* ed. II. intager Linné bland tilläggen under n:o 1295 *R. villosa* (till hvilken citeras Hallers *Enum. Stirp. Helv.* — och *Sp. pl.* 491). Denna *R. villosa* hade då nyligen blifvit funnen vid Åkerö i Södermanland af P. Osbeck. Åkerö-exempl. lära emellertid enl. Fries *Nov.* 150 tillhöra *R. tomentosa* eller *mollissima*, hvilken senare ock under namnet *R. villosa* ligger i Linnés herb. (enl. Woods och C. Hartman). Hvad nu först angår dessa 2 former, *R. pomifera* och *R. mollissima*, så äro de obestriddigen i sina extremer mycket skilda — både habituellt och genom ofvan anf. kännetecken;

mellan dessa extremer finnas dock talrika mellanformer, som, så vidt jag kan finna, utan gräns förmedla öfvergången dem emellan*). För deras arträtt synes väl eljest den omständigheten tala, att "*R. pomifera*" eg. är en sydländsk, hos oss i sin typiska form knappt annat än förvildad förekommande växt. Å andra sidan torde dock kunna invändas, att man måhända just derföre med skäl skulle kunna anse "*R. mollissima*" såsom en af vårt klimat m. m. betingad, så att säga förkrympt form af samma art som i sydliga Europas yppiga Alpdalar eller i cultiveradt tillstånd först får sin fulla utveckling. Lindeberg anmärker i Synops. pl. Mæler. p. 24: "*Nonne R. molliss. subspecies R. pomiferæ cum qua notis ess. (fructus indole, calyce cet.) omnino fere convenit? — unaquæque alterius pars minuta quasi imago ejusdem in altera planta partis. Ut enim statura R. mollissimæ macrior est et humilior ita etiam fructus minores (ideoque erecti!), folia minus elongata, hispeditas fructus et pedunculorum magis gracilescens cet.*" — Ännu svårare att afgöra är frågan om *R. tomentosæ* arträttighet. Den stöder sig på sådana karakterer, som man vant sig att anse såsom nota essentialia inom släktet *Rosa*, neml. fruktens konsistens och foderflikarnes riktning vid fruktmognaden. Emellertid är ingen af dessa karakterer fullt konstant åtminstone hos formerna af *R. villosa* och *R. canina*. Ofta är det mycket svårt att afgöra huruvida frukten skall kallas mjölig, köttig eller läderartad. Flerstädes (t. ex. Slottskogen vid Göteborg) har jag i slutet af Augusti tagit former, som i allt annat fullkomligt öfverensstämt med *R. villosa* β ., men haft ännu n. alldeles hårda frukter. Äfven foderflikarnes beskaffenhet har jag funnit föränderlig. M. Rapin i Genève, som mycket studerat Schweiziska Rosorna — och som väl icke kan beskyllas för att öfver höfvan förena arter — förklarar också (Guide du bot. p. 192) "*les sépales variables quant à leur position et leur durée.*"

*) Vid det sammanträde af bot. föreningen i Upsala, då ofvannstående föredrag hölls, förevisades talrika sådana öfvergångsformer från olika delar af landet.

Då det nu är nästan omöjligt att skilja en blommande "R. tomentosa" från R. vill. β . mollissima, då äfven former som slutl. få möjliga frukter och upprätta qvarsittande foderflikar stundom hafva "mera krökta taggar, smalare och mera skarpt sågade småblad, ljusare och alldeles glatta kronblad, högre växt," m. fl. karakterer, som vanligen tillkomma "R. tomentosa," — så torde det vara lämpligast att föra denna sistnämnda såsom underart till R. villosa, med hvilken hon otvifvelaktigt är närmast beslägtad (— icke med R. canina γ . collina, såsom Lange Haandb. ed. 2 p. 377 anmärker). Det kan dock icke förnekas, att R. * tomentosa och R. canina γ collina stundom komma hvarandra ytterligt nära; dock torde det böra anses såsom en ännu oafgjord fråga, huruvida genom nämnda tvänne formers verkliga sammanflytande all gräns i naturen försvinner äfven mellan — R. villosa och R. canina!! I allmänhet hafva dock R. can. collinæ former grönnare, mera olikformigt sågtandade blad och mera likformigt om också icke starkt krökta taggar, så att åtminstone vanligen på lefvande exemplar kan urskiljas hvad som är typiskt och hvad abnormt.

R. vill. β . mollissima förekommer någon gång med på öfre sidan glabrescenta blad och är då var. foetida (DC.) Fr. Nov. ed. II. — Ibid. p. 151 uppställes en var. γ . glabrata foliis utrinque glaberrimis subtus glanduloso-punctatis, förekommande "in maritimis Blekingiæ." Af R. * tomentosa har jag sett dylika glabrescenta och glandulösa former, som dock tydligt sammanflyta med de vanliga ludnare formerna. Hit hör R. tomentosa * scabriuscula Fr. Mant. III., till hvilken ofvan nämnda R. moll. γ . glabrata sannolikt är ett äldre synonym.

R. canina L.

I likhet med Koch och Lange har jag under denna art sammanfört former, som numera mestadels skiljas såsom egna arter; och har detta skett derföre, att jag icke kunnat finna några bestämda gränser dem emellan.

Såsom typen för *R. canina* anser jag med Prof. Fries (Nov. ed. II.) formen *nitida* Fr. (*R. nitens* Mérat Fl. Par.), hvilken oftast har klolikt krökta taggar, enkelsågade blad och aflånga frukter, karakterer, som, ehuru högligen föränderliga, likväl måste, så att säga, principiellt anses tillkomma typisk *R. canina*. Formen 2 *opaca* förmedlar genom ofta förekommande m. l. m. omärklig pubescens på bladskaft och nerver på bladens undersida öfvergången till β . *dumetorum*, hvilken åter efter Kochs begränsning innefattar många till utseendet ganska olika former. Särskildt må anmärkas: de triviala — med under pubescenta, släta blad, mest framåtböjda sågtänder etc., hvilka former äro rätt och slätt = *R. canina vulgaris pubescens*. Dessa öfvergå dock utan gräns i *R. dumetorum* Fr. S. V. Sc., som skulle utmärka sig genom skrynkliga blad med upprätt utstående sågtänder (*dentibus porrectis*). *R. canina* γ . *collina* Koch innefattar äfven en mängd former. Alla utmärka dessa sig genom glandelhåriga fruktskaft, men äfven detta kännetecken varierar så, att än finnas blott ett eller några få glandelhår på en del fruktskaft — under det andra fruktskaft på samma buske äro alldeles glandel-lösa ("nudi"), än äro samtliga fruktskaften (och någonsång sjelfva frukterna) tätt glandelhåriga. Föröfrigt varierar *R. can. \gamma. collina* på mångfaldigt vis än närmare *\alpha. vulgaris*, än nästan oskiljbar från *R. * tomentosa*, då småbladen äro dubbelsågade, ludna och taggarne föga krökta! Då "*R. collina*" i Fr. S. V. Sc. upptages såsom egen art säges den skilja sig från sådana *canina*-former, som "*canu*" hafva glandelhår på fruktskaften, "*foliis patenti-serratis, fructu maturo cernuo*." Angående den senare karakteren vågar jag icke fälla något bestämdt omdöme: sjelf har jag icke lyckats iakttaga densamma. Hvad deremot sågtändernas riktning beträffar, är det lika sannt, att dessa verkligen på en del *collina*-former äro mycket utstående, som att detta förhållande är ganska föränderligt; och föröfrigt alldeles typisk *R. canina \alpha. vulgaris* har icke sällan *folio patenti-serrata*. — Då jag särskildt anmärkt 2 former af *R. can. collina* — 1 *hirtella* och 2 *Jacquini*,

har det skett endast för att framhålla, att Jacquins ursprungliga, bland Icones Fl. Austr. afbildade *R. collina* är den form af Kochs mera omfattande *R. can. collina*, som har håriga blad: Jacquin framhåller neml. såsom den viktigaste karakteren bladens, som han säger, konstanta hårlighet. Jacquins fig. har enkelsågade blad, men härom nämnes intet i beskrifningen. — *R. * coriifolia* står i nästan samma förhållande till *R. canina* (β . *dumetorum*), som *R. tomentosa* till *R. villosa* (β . *mollissima*). Under det den senare avviker från *R. villosa* genom karakterer, som tillhöra *R. canina* avviker åter *R. * coriifolia* från *R. canina* genom kännetecken, som eljest äro utmärkande för *R. villosa*. Skiljes *R. tomentosa* såsom egen art måste äfven *R. coriifolia* skiljas — och tvärt om. Tydliga mellanformer mellan den sistnämnda och *R. can. dumetorum* finnas äfven; särdeles anmärkningsvärd är ock en af Lindeb. i Göteborgs-trakten funnen mellanform mellan *R. * coriifolia* och *R. can. collina*, utmärkande sig genom tidigt mognande frukter med mest qvarsittande foderflikar, men glandelhåriga fruktskaft och teml. tunna, glabrescenta, dubbelsågade blad.

R. sepium (Thuill.? Koch.)

Då *R. sepium* i Sverige visar sig väl skild, har jag i likhet med Fries, Hn m. fl. upptagit den såsom egen art. Koch (Synops. ed. III., p. 198) säger, att den genom öfvergångsformer sammanflyter med *R. canina* varr., hvilket jag icke vågar förneka i Tyskland kan vara fallet.

Äfven om det torde vara svårt att afgöra, huruvida Thuilliers *R. sepium* tillhör vår art, eller, såsom Prof. Fries (S. V. Sc.) uppgifver, afser en form af *R. rubiginosa*, synes mig det genom Kochs framställning af *R. canina* δ *sepium* otvetydigt vordna böra föredragas framför det hos oss brukliga "*R. inodora*" (som åtminstone eljest borde förändras till t. ex. "*perodora*," eller något dylikt!). Också tillhörde hvad jag t. ex. i De Candolles herbarium såg under namnet *R. sepium* Thuill. mestadels den "forma minor, mi-

crophylla et sæpe micrantha" af vår art, hvilken Koch (l. c.) angifver såsom *R. sepium* Thuill.

Före afslutandet af denna lilla uppsats må det tillåtas mig att påpeka önskvärdheten deraf, att såväl vid våra bytesföreningar som i enskildt växtbyte fullständigare exemplar af Rosaformerna måtte utlemnas, än hittills i allmänhet varit fallet. Till ett fullständigt exemplar torde böra räknas: ett stycke årsskott och en blommande gren (båda om möjligt med taggar), samt en qvist med frukter i nästan moget tillstånd; derjemte bör insamlingstiden för både blommor och frukt vara, såväl som växtstället, noggrant antecknad. Endast om sådana fullständiga exemplar komma mera allmänt "i marknaden," skall det blifva möjligt att draga någon egentlig fördel af Rosa-studier afven i växtsamlingar — naturstudier förblifva naturligtvis ändå alltid de viktigaste! För närvarande äro emellertid nära nog i alla herbarier en stor del former — till följe af exemplarens bristfällighet — obestämbara!

Fortsatta iakttagelser rörande Smålands växtlighet,

af N. J. SCHEUTZ.

(Forts.)

Högst upplysande för klimatets kännedom skulle samtida Calendaria Floræ på olika orter med urskilning förda, om än blott för ett enda år, blifva. I afseende på en del trädslags löfsprickning finner man några sådana uti LINNÉS Dissertatio de Vernatione Arborum. Der förekomma sådana förteckningar förda år 1750 på Gripenberg i Säby socken, vid Nottebäck och vid Ljungby i S. Møre. Likaså 1751 uti Gripenberg och Ljungby. År 1750 befinnes löfsprickningen i medeltal hafva inträffat vid Gripenberg 4 dagar senare än vid Ljungby, och vid Nottebäck 9 dagar senare än det 9—10 mil längre i norr belägna Gripenberg och således 13 dagar senare än vid Ljungby i granskapet af Kalmar. Följande året 1751 befinnes likväl förhållandet mellan Gripenberg och Ljungby alldeles omvänt, så att löfsprickningen då i medel-

tal inträffade 7 dagar tidigare vid Gripenberg än vid Ljungby. I afseende på Gripenberg synes granskapet af Sommen hafva ett mildrande inflytande på klimatet, äfvensom de djupa dalarne mellan N. Wedbo härads berg synas hafva ett mildare klimat, än de närbelägna bergshöjderna. Utom det bestämda inflytande, som granskapet af hafvet visar på växtligheten, verka äfven större sjöar fördelaktigt på densamma, förmildrande klimatet. Så f. ex. Wetteren, så Åsnen etc. FRIES har i Botaniska utflugter anfört, att vid Femsjö pläga följande växter blomma i denna ordning: *Galanthus* d. 16 Mars, *Corylus* d. 28 Mars, *Eriophorum vaginatum* d. 3 April, *Salix acutifolia* d. 5 April, *Pulsatilla vernalis* d. 9 April, *Draba verna* d. 10 April, *Chrysosplenium* d. 12 April och *Empetrum* d. 14 April. Motsvarande iakttagelser från andra ställen inom Småland saknas, med undantag af Wexiötrakten, Westervikstrakten (af P. Holmberger) och Kalmartrakten (af C. A. Westerlund.)

4) I afseende på jordmånens beskaffenhet. I allmänhet synas inom detta landskap vattendelarne i märkbar mån bestämma växternas fortkomst och fördelning. Ofta har här hvarje flodområde sin egen fysiognomi, åtminstone flera utmärkande växter. Mest i ögonen fallande är skilnaden mellan östra och västra Småland eller den del af landet, hvars vatten utfalla i Östersjön och den delen, hvars floder uttömmas i Kattegat. Den senare delen eller västra Småland innehåller 62,05 qv. mil och utgör således ej fullt $\frac{1}{4}$ af hela landskapets vidd, samt består nästan endast af två stora flodområden, neml. Lagadalen och Nissadalen. Östra Småland deremot innefattar 205,05 qv. mil samt består af flera flodområden, bland hvilka de största äro: Emådalen af 40,60 qv. mils vidd, Mörrumsdalen af 32 qv. mil, Helgeå-dalen af 18,50 qv. mil, Vetter-dalen af 13,20 qv. mil, Sommadalen af 12,35 qv. mil m. fl. Visserligen skulle vattenskilnadslinien såsom gräns i vegetativt hänseende kunna synas ganska vilkorlig, och väl öfvergår äfven här den ena lokalen i den andra: så har Östbo härad en mera östlig vegetation än Westbo härad och Helgeå-

dalen till en del vestlig fysiognomi: — men totalkarakteren blir nog riktig och konstant.

I allmänhet är jordmånen i vestra delen magrare än i den östra, merendels sandblandad, moig; men mera stenfri än i den östra. Vål finnas äfven i östra delen magrare trakter t. ex. Uppvidinge härad, men här synes mera dess betydliga höjd öfver hafvet, än dess jordmån vålla en mindre bördighet. I allmänhet tyckes jordmånens fruktbarhet tilltaga i samma mån, man nalkas hafvet. Vestra delen tyckes genom Westergötland hafva fått nära nog en anstrykning af alpvegetationen. Den är mera mossfull, och har större mossar än den östra. I Östra Småland förekomma väl också några större mossar t. ex. Taglamyren, Arefly; men de äro merendels af bättre beskaffenhet än i den vestra delen. På vattenskilnadens höjder ligga ofta mossar, om ej just så stora.

Wettertrakten, Wista och N. Wedbo härader äro utmärkt frodiga; S. Wedbo sandigare och Östra härad bergigare. Mo härad är utan tvifvel till jordmån det af naturen minst gynnade af häraderna icke blott i Jönköpings län utan i hela Småland. Uti Nissa-dalen är endast mager sandmo, men sandbäddarne intagas dock icke här, såsom i det nästgränsande Westbo, till betydlig del af slättmossar, utan bära öfverallt resliga furuskogar. Höjdernas jordmån utgöres i allmänhet af grus, på sina ställen rödt af jernoxid, med en matjordsbetäckning, som ofta är ej öfver 1 tum djup. Här som annorstädes i Finnveden finner man den fruktbarare jordmånen hufvudsakligen på höga ställen, men der är marken också ganska stenbunden. För att visa, huru skiljaktig jordmånen är inom Småland, kan nämnas, att ehuru Säby socken i Wedbo härad är 11 mantal större än hela Mo härad, så har denna socken 108,284 tunnland mindre vidd än Mo härad's åtta socknar.

Uti vestra Småland träffas flerestädes stora skoglösa trakter. Egna i sitt slag äro Sunnerbo Ryar, hvilka LINNÉ sålunda beskref i Skånska resan: "vidsträckta fält, helt nakna och skoglösa, öfverhöljda endast med en hög ljung, som går upp

till knäs, der ingenting kan växa på den torra alfven utom ljung och ibland den något färgräs.⁷ Dylika, fast mindre Ryar förekomma ock vid Ås och Bredaryd.

Vestra delen har knappt någon mineralanvisning, äfvensom inga yngre jordformationer der förekomma. Den tyckes nästan öfverhöjld genom en allmän sandöfversvämning, som t. ex. i Lagadalen bortgömt leran och på sina ställen (t. ex. Kulltorp, men äfven i östra delen t. ex. Forsserum) deponerat sandstenstycken. Händelsen har äfven gjort, att alla Smålands städer äro belägne i landskapets östra del, hvarföre också alla den Småländska florans rudratväxter saknas i vestra Småland.

Jordmånen utgöres i allmänhet af gröfre eller finare grus, betäckt med en i allmänhet ej tjock skorpa af matjord. Oftare än i andra provinser hyser bottnen jernoxid, mest på sidländtare ställen. Deraf den rika tillgång här finnes på myrmalm och jernhaltiga vatten. I nästan hvarje sjö bildas myrmalm. Denna jernhalt inverkar ofördelaktigt på vegetationen. Bergen bestå nästan endast af granit och gneis. Urkalk utan petrifikater förekommer i Fröderyds socken.

Lera finnes h. o. d., men sällan ymnigt eller bildande några större lerslätter, utom i Kalmarlän. Ofta är den nerbäddad under sand. I allmänhet är det i granskapet af stora vatten, som den i betydligare mängd anträffas t. ex. längsät Lagan och Nissan samt vid stora sjöar, och det märkvärdigt nog mest på deras norra stränder t. ex. på Åsnens och Helgasjöns norra sidor. Wetterns stränder isynnerhet vid Grenna hysa lerlager; hela Visingsö hvilas på ett lerskifferlager. Andra yngre bildningar äro sällsynta. Sådane förekomma nästan endast vid Humlenäs i Kalmarlän; vidare i granskapet af Wettern vid Grenna och Husqvarna. Mergel med snäcklager är anträffad i N. Wedbo härad. De sandstensafflagningar, som uppträda på Visingsö, vid Jönköping och vid stränderna af Tenhulta-sjön och Stensjön s. o. om nämnde stad tillhöra den Siluriska formationen; hvaremot de mera quarzitlika sandstenarna i Nässjö, Solberga, Bringetofta och

Almesåkra socknar af Prof. Erdmann ansetts tillhöra den Devoniska formationen, ehuru deras ålder af brist på petrifikater ej kunnat med säkerhet bestämmas. Jemföras Kronobergs- och Jönköpings län med Kalmar län och kringliggande provinser, visar sig vid första ögonkastet på en statistisk karta, t. ex. Thams statistiska kartor, en väsendtlig olikhet både i sädesproduktion och befolkningsförhållanden. I nämde afseenden stå dessa begge län, som utgöra centrum i Göta rike, betydligt efter alla grannlänen. Naturen visar sig också så olik och vegetationen så afvikande, att Jönköpings och Kronobergs län kunna med allt skäl anses bilda ett naturligt florumråde. — Jemför man vegetationen på Taberg med den på Omberg eller Kinnekulle, visar sig tydligt, hvilket stort inflytande jordgrunden och de yngre formationerna hafva på vegetations rikedom och omvexling.

Den bästa och fullständigaste skildring af Smålands natur i vidt skilda trakter finnes uti HISINGERS anteckningar i Physik och Geognosi, ur hvilka utrymmet ej medgifver att lemna några utdrag; hvarföre vi inskränka oss till att hänvisa till desamma.

Emedan vi på flere andra ställen lemnat bidrag till en skildring af Smålands vegetation, tillåta vi oss att här teckna endast några spridda drag, som ej förut blifvit framhållna, men som kunna tjena framtida botanister till ledning vid framställandet af en fullständig bild af den småländska vegetationen.

Jemförd med de kringliggande provinsernas flora, kan Smålands ingalunda kallas fattig; tvärtom torde den näst Skånes vara den rikaste i Sverige, emedan den stora omvexlingen i naturlig beskaffenhet och produktionsförmåga orsakar en omvexlande och mångskiftande växtlighet. Antalet af hittills kända fanerogamer och thallogamer, som anträffats inom Småland, utgör något öfver 1100 arter, då Skåne eger 1176. Östergötland 990 och Westergötland 870 arter. Högst få växter äro egendomliga för Småland, och vestra Smålands flora har så litet eget, att den kanske skulle kunna anses för

en normalflora för hela södra och mellersta Sveriges kontinentaltrakter.

De mest framträdande olikheterna i detta landskaps vegetation determineras, såsom ofvan nämnt är, af vattenskilnaden mellan Östersjön och Kattegat; och i allmänhet ju mer man nalkas östern, desto artrikare blir floran. Såsom förut är nämnt, bestämmas i Småland knappt några andra växters gräns af latituden än bokens, afvenbokens och alderens. Knappt några växter synas upphöra med boken (såsom en sådan kunde man med Wahlenberg anföra *Hydrocotyle vulgaris*), ehuru flera sydliga växter, som förekomma straxt inom landskapets södra gräns genast upphöra, men åter framkomma i dess nordliga del, t. ex. *Mercurialis perennis*.

Ibland växter, som inom Sverige hafva sin sydgräns inom Småland, kunna anföras: *Sceptrum Carolinum*, *Betula nana*, *Carex livida* och *globularis*, hvilka enligt Lektor ZETTERSTEDTS åsigt kunna anses för de mest nordiska former i hela provinsens flora, *Erigeron Mülleri*, *Galium trifidum*, *Campanula patula*, *Echinosperrum deflexum*, *Utricularia neglecta*, *ochroleuca* och *pulchella*, *Libanotis montana*, *Nuphar pumilum*, *Ranunculus cassubicus*, *Erysimum hieracifolium*, *Arabis arenosa* β *borealis*, *Geranium bohemicum*, *Viola suecica*, *Potentilla rupēstris* och *alpestris*, *Lathyrus heterophyllus*, *Salix myrtilloides*, *Alnus incana*, *Epipactis atrorubens*, *Sparganium fluitans* och affine, *Carex ornithopoda*, *aquatilis*, *tricostata*, *Persoonii* och *loliacea*, *Aira bottnica*, *Calamagrostis phragmitoides* och *Halleriana*, *Asplenium viride* m. fl. Mindre är antalet af dem, som icke förekomma nordligare än i Småland, t. ex. *Helichrysum arenarium*, *Pulicaria vulgaris*, *Galeobdolon luteum*, *Thalictrum aquilegifolium*, *Circæa intermedia*, *Carpinus Betulus* och *Corynephorus canescens*.

Naturligt är, att södra Småland hyser många arter, hvilka måste anses såsom representanter från Skånes och Blekinges flora, likasom norra delen har flera växter, som påminna om Östergötland. I Jönköpings län hafva Tveta och Wista härad den rikaste floran, dernäst Östra härad. I Kronobergs

län synas Konga och Allbo häradser vara växtrikare än de öfriga. Vestra Småland karakteriseras, utom af sin artfattiga och enformiga flora, af bristen på en mängd för öfrigt i södra Sverige allmänna arter. Mellan norra och södra Kalmarläns flora råder en betydlig olikhet. I södra delen förekomma flera arter, som saknas i den norra, hvilken, deremot eger en utmärkt och intressant skärgårdsvegetation. I Smålands högländtaste trakter träffas hufvudsakligen hårdiga växter, som äro utbredda öfver nästan hela Sverige; också är det mest genom saknaden af en mängd växter, som dessa högtrakter utmärka sig. Visingsö har en nästan skånsk vegetation, hvilken man kan anse härstamma från den beslägtade östgötska. Vid Agnelid $\frac{1}{4}$ mil söder om Väckelsångs kyrka visar sig Blekingsnatur nästan tydligare än annorstädes i s. ö. Småland, ehuru hela sydvästra delen af Konga härad, omvexlande med kullar och dalar, så småningom öfvergår till ett s. k. Blekingskt landskap.

Af enskilda florumråden äro Kalmar- och Westerviks-trakterna de rikaste på arter; dernäst komma Jönköpings och Grennas omgifningar. Wexjötrakten (3 à 4 qv. mil) har 600 fanerogamer och filices, Femsjö socken omkring 425 arter. Ännu fattigare synas Almesåkra och närmaste delar af grannsocknarne, då ZETTERSTEDT derstädes antecknat endast 382 fanerogamer och filices.

WAHLENBERG har i sin Flora Suecica anmärkt, att landskapsindelningen i Sverige är högst naturlig och i detta afseende vida öfverträffar den nyare länsindelningen. Äfven indelningen i häradser (särdeles den äldsta) synes åtminstone i Småland vara ganska naturlig, och vi skulle tro, att man, med afseende på denna och vegetationens samt naturens olikhet, lämpligen kan indela Småland i följande 10 naturliga områden: 1 Tjust (Norra och Södra Tjust), 2 Wimmerbytrakten (Sevedes, Tuna län och Aspeländ), 3 Oskarshamnstrakten (Stranda och Hambörd), 4 Möre (Norra och Södra Möre), 5 Wärend (Kinnevald, Allbo, Konga, Norrvidinge och Uppvidinge), 6 Njudung (Östra och Vestra), 7 Wedbo (Norra

och Södra Wedbo), 8 Wettertrakten (Tveta och Wista), 9 Norra Finnveden (Mo, Östbo och Westbo), 10 Södra Finnveden (Sunnerbo).

Vi öfvergå efter denna korta inledning till angifvande af en mängd växtlokaler, som hittills icke blifvit offentliggjorda.

Åtskilliga uppgifter äro benäget meddelade af Läröv.-Adjunkten Dr P. G. Theorin, Fil. Kandidaterna J. E. Strandmark och C. Melander samt Studeranderne F. Hagström och P. F. Lundqvist m. fl.

Bidens cernua v. *radiata* Fl. D. Östra härad.

Chrysanthemum segetum L. vestra Smål. t. ex. Vilstad och Långaryd, föröfrigt anmärkt i V. Thorsås, Alsterfors i Elghult, Berget i Wäckelsång, Wieslanda, Utnäs i Urshult, Elmehoda, Lenhofda, Attsjö i Furuby, Bäckaby.

Anthemis tinctoria L. Ribbingsnäs i Barkeryd, Hultsvik i Korsberga, Sjöholmen i Lemnhult, Rogberga, Grenna, Sörsjö i Wernamo, Hägerhult i Algutsboda, Skruf i Dädesjö, Ö. Thorsås, Skatelöf, Långasjö, St. Målen i Moheda.

Achillea Ptarmica L. Götheryd och Hallaryd, Tofteryd, Wernamo, Husqvarna, Moheda.

Tanacetum vulgare L. Bland dess vestligaste lokaler äro Liljenäs i Forsheda, Näsbyholm, Hösjö och Ulås.

Artemisia vulgaris v. *flavescens* Rostr. (Nat. Foren. Vid. Medd. 1864). Adelöf nära kyrkan; en ganska utmärkt form.

Cineraria palustris L. Hjertasjön i Hjertlanda, Tjureda vid en tappad sjö, Borgmästare-udden vid Söresjö nära Wexjö, Nederby i Myresjö.

Senecio Jacobæa L. Ljuder, Krakatorps gästgifvareg., Wexjö, Traherydskyrkog., Hamneda och Ljunga vid Läsaryd (J. E. Strandmark.) Mycket sällsynt i Sunnerbo.

Filago montana L. nästan sällsyntare än följande: Ljuder, Ljuneryd, Långasjö, Alsheda, mellan Eksjö och Broarp, Lommaryd, Örserums gästgifvareg., Linderås, Säby, Hults s:n.

F. minima Fr. Ribbingsnäs i Barkeryd, mellan Eksjö och Broarp, Marbäck, Hullaryds gästgifvareg., Säby, Ekeberg i Hults s:n, Skärstad, Alsheda, V. Thorsås, Hjortsberga, Götheryd, Agunmaryd.

Inula Helenium L. Mosseryd i Haurida (O. Montelin), Skirö vid Östra Skirö, Spånghult i Wirestad.

I. salicina L. Linderås, Stalpet i Marbäck, Skede vid Ekekull, Österåker i Tolg, Sunnansjö i Ö. Thorsås.

Erigeron Mülleri Lund. Husqvarnaberget.

Eupatorium cannabinum L. Jönköping, Nobynäs och Svartån i Wedbo, Bexheda-å, Sjundefallet i Skede, Ohs bruk, Gällaryd vid Ivars, Långarekull i Hestra, Götheryd vid Kålabo (C. Melander), Elghult, Grimsjö i Långasjö, Grausholm i Öja.

Tussilago Farfara L. har i senare tider spridit sig högst betydligt. Fröderyd vid Årssets kalkbrott, Södraholm i Adelöf, Säby, Åhs

vid kanalen mellan Drafven och Bolmen, Fårshult i V. Thorsås, Stödsboda i Åsheda, Östad i Wäckelsång, Dångebo i Sandsjö, Hofmantorp, Ö. Thorsås vid norra Granstorp, Wexjö vid Katsaviken af Söresjö, Lidsjö i Berg. Alhnan i Wista härad.

Centaurea Scabiosa L. I vestra Smäl. funnen på Bolmsö samt vid Klockebo i Sandvik.

Serratula tinctoria L. Alster i Elghult, Traheryd, Marbäck flerst. t. ex. Öringe.

Carlina vulgaris L. Sunnerbo härad teml. sällsynt och saknas i dess vestra del (J. E. Strandmark.)

Cirsium heterophyllum L. Stackarp i Torpa, Götheryd, Dref, Berg, Barkeryd, Karstorp i Solberga af Wedbo härad.

C. acaule L. Husqvarna, Ribbingsnäs i Barkeryd, Skärstad vid Landsjöns östra sida, Adelöf.

C. acaule v. *caulescens* Fl. D. Grenna vid Gerabäcken.

Lappa tomentosa Lam. Husqvarna, Jönköping, Grenna, Skärstad, Gransbo i Säby, Askeryd, Skirö, Berga vid kyrkan och vid Bro.

L. major Gaertn. Jönköping (F. Hagström.)

Tragopogon pratensis L. Kolabo i Götheryd, Hofmantorps herreg., Hammaryd i Solberga, Säby.

Scorzonera humilis v. *plantaginea* Schleich. flerst. t. ex. Wäckelsång, Sunnavik i Skatelöf, Kråketorps gästgäfvareg.

Crepis biennis L. är anmärkt i Barkeryd af Kyrkoherde O. Montelin, men sannolikt tillfällig.

C. tectorum v. *segetalis* Roth, mest i vestra delen t. ex. Oden-sjö, Ljunga, Vilstad, Forsheda, men äfven i mellersta t. ex. Wrigstad, Öja, Hofmantorp, Hjelmeryd.

C. paludosa (L.) Holkastorp i Tolg, Solberga i Westra härad, Moheda, Wireda, Ingeryds dal i Ölmostad, Skärstad.

Hieracium Pilosella v. *virescens* Gaud. Oxebo i Hallingeberg.

H. pratense Tausch förekommer på många ställen i Tjust hära-der, der den säkerligen icke är förvildad, utan fullkomligt inhemsk. Den förekommer derstädes aldrig planterad.

H. aurantiacum v. *bicolor* All. Sandebo i Bäckaby, Hultaby i Näsby.

H. saxifragum Fr. Grenna.

H. dubium L. Örsjö i Madesjö, Moshultamåla i Algutsboda, Ökna, Boarp i Barkeryd.

H. glomeratum Froel. Grantorpet vid Westervik, Öfverum, Grenna, Hvitahult i Linneryd, Ljunga (J. E. Strandmark). — Äfven af mig funnen vid Borgholm på Öland.

H. cymosum L. Stenbrohult, Götheryd, Algutsboda, Tofta.

Leontodon hispidus v. *glabratus* Fr. Wernamo (P. G. Theorin.) Ås i Blådinge, Kråketorp i Asa, Broarps gästgäfvareg., Taberg. I Östra härad funnen vid Salshult i Korsberga, Solberga mellan kyrkan och Röhult, Grönakärr i Åsheda, Ökna vid genvägen mellan Mösshult och Torpa, Mörsebo i Nye, Gunnarshult i Myresjö; i Westra härad vid Wallsjö, Rösås i Bäckaby.

Hypochoeris radicata L. Urshult nära kyrkan, Blådinge, Algutsboda, Öreryd vid Nissafors i Mo härad (F. Hagström.)

H. glabra L. Blådinge (J. Hjelmgren.)

Scabiosa Columbaria L. Göberga, Molleberga, Noby och Hamnaryd i Norra Wedbo.

Valeriana dioica L. Högnalöf i Uråsa, Koppekull i Långasjö.

V. sambucifolia Mik. Vestra Smål. i Ryssby, Götheryd, Hallaryd och Traheryd.

Galium silvestre Poll. Urshult, Sandsjö i Konga, Stenbrohult, Fägerstad i Hofmantorp, Boestad i Nottebäck, Öja socken flerst., Öhr,

G. saxatile L. straxt öster om Örsled vid landsvägen i Bergunda. Wexiö vester om staden.

G. Mollugo v. *clivale* Byestad i Näsby.

Asperula odorata L. Hjelmaryd i Blädinge, Långaskruf i Elghult, Kampingmåla i Sandsjö.

Sherardia arvensis L. Tolg, Gemla, Bergunda, Härlunda presteg., Bor i Woxtorp samt flerst. i Östbo, Westbo och Sunnerbo.

Lonicera xylosteum L. vesterledes finnes den vid Kålabo i Göteryd, Sörhorja i Wernamo och Galtås i Åker.

Campanula Cervicaria L. Fiskaby i Svenarum (P. G. Theorin), Forsserum, Barkeryd, Hatten i Jersnäs, Lannaskede i gränden, flerst. i Wista härad t. ex. Skärstad, Björnklos äng i Säby. Serarps gästgifvareg.

C. patula L. Sjöholmen i Lemnhult.

C. rapunculoides L. Björkelund i Stenbrohult.

C. Trachelium L. dess vestligaste lokal är Dannäs.

C. latifolia L. Norrskog i Bäckaby, Hellinge i Näsby, Frinnaryd, Säby, Solagård i Nye, Näsby, Löneberg i Hvetlanda, Broarp i Höreda, Husqvarna, Elmeboda presteg., Målen i Moheda, Lemnhult.

Convolvulus arvensis L. Stenbrohult, Elghult flerst., Linneryd, Sjöarp i Skirö; vestligast i Gällaryd.

C. sepium L. Strömsrum i Ålhem (P. F. Lundqvist.) I Kronobergs län funnen vid Hanefors bruk i Ö. Thorsås enl. ex. af Cervin.

Cuscuta Trifolii Bab. har under senare år spridts med klöfverfrö och anträffats i Algutsboda, Fredriksberg vid Wide i Ljuder, Wexiö, Urshult, Öbrsholm, Skafta i Traheryd, Upplanda i Hvetlanda.

Echium vulgare L. hör till de växter, som under sista decenniet spridit sig betydligt i Småland, der den förr blott var tillfälligtvis förekommande. Skäfteomon i Wieslanda, Kosta glasbruk, Urshult nära kyrkan, Hermanstorp i Hofmantorp, Möckelsnäs i Stenbrohult, Koppekull i Långasjö, Sjöby i Skatelöt, Eriksmåla i Algutsboda, Traheryd, Blädinge, Ribbingsnäs i Barkeryd, Hemsjö i Hestra, Jönköping på jernvägsbankarne.

Lithospermum arvense L. Vestligast anmärkt vid Wärmisjö i Berga.

Pulmonaria officinalis L. Sannahult i Urshult, Möckelsnäs i Stenbrohult, Trollebo qvarn i Lemnhult, Broarp i Höreda, Alsheda, Hästeryd och Göberga i N. Wedbo, Säby, Obergå i Linderås.

P. angustifolia L. Getinge i Hvetlanda, Båldö i Dädesjö.

Anchusa officinalis L. teml. sällsynt i det inre Småland t. ex. Jönköpingstrakten, Ökna, Säby, Ölmestad, Grenna, Bergqvara, Skatelöf.

Myosotis palustris L. enl. uppgift af W. Oséen och J. E. Strandmark finnes denna art icke i vestra Småland utom vid Ljungby, utan ersättes af *M. caespitosa*.

M. versicolor Sm. Mellan Wexiö och Helgevärma vid gamla landsvägen.

Cynoglossum officinale L. mycket sällsynt i inre Småland t. ex. Grenna, Skärvite i Stenbergas flerst. i Norra Wedbo, Germunderyd och Björkholm i Alsheda. Wexiö nu utgången.

Symphytum officinale L. Bergqvara ruiner, Stenbrohult, Korsberga presteg., Säby, Lundboholm i Voxtorp, Yaberg i Femsjö, Sandvik, Vilstad vid Wippershult.

Asperugo procumbens L. sällsynt i inre Smål. t. ex. Wexiö vid Kronoberg och Vällebroar, Bergqvara, Hofmantorp, Öhr, Fastorp i Nye, Eksjö Hofgård, Alsheda, N. Wedbo flerst., Husqvarna.

Mentha aquatica var. *capita* F. Aesch. Husqvarna, Bockaskruf i Elghult.

Origanum vulgare var. *pallescens* nova var.! Blomskärmarne gröna, blommorna hvita. Grenna vid Brahehus.

Thymus Chamadrys Fr. mellan Skir och Ingelstad nära Fogeltorpet, Elmeboda, Sunnavik i Skatelöf.

Clinopodium vulgare L. I vestra delen vid Lindefors i Svenarum samt i Byarum.

Nepeta Cataria L. Jönköping (C. v. Porath), Skinnaremåla i Elghult.

Leonurus Cardiaca L. sälls. i det inre Smål. Jönköping, Husqvarna, Adelfors, Komstads gästgifvareg., Bränsmåla, Korsberga presteg., Fröseke i Elghult, Formetorp i Kalfsvik, Långasjö.

Stachys arvensis L. Applerum i Thorsås af Kalmar län (P. F. Lundqvist)

S. silvatica L. Målen i Moheda, Holmberna i Ryssby, Algutsboda, Soåsen vid Ekesjö etc.

Lamium album L. sälls. i det inre Smål. Jönköping, Lekeryds komministersboställe, Näshults herreg., Ö. Thorsås nära kyrkan, Forsa i Hjortsberga, Orrefors i Helleberga, Spånghult i Wirestad.

L. intermedium Fr. Ornesberga, Ekesjö allm., Ökna, Alsheda, Korsberga, Bona i Bredestad, St. Herrestad, Frinnaryd.

Marrubium vulgare L. Ströby nära Huseby.

Ajuga pyramidalis var. *glabrata* Hn. Wernamo enl. Fr. Hagström.

Gentiana Pneumonanthe L. Götheryd (C. Melander), Svenarum (P. G. Theorin.)

G. Amarella L. Tjureda nära kyrkan.

Solanum nigrum L. Ljunga presteg. i Sunnerbo, Hakeqvarn i Urshult, Grenna, Säby, Högahult i Algutsboda.

Verbascum thapsigrum Schied. Wexiö kyrkogård enl. ex. samlade 1870 af H. Agué.

V. Lychnitis var. *album* är utgången vid Westervik.

V. nigrum var. *cuspidatum* Wirtgen Ljunga i Sunnerbo (J. E. Strandmark.)

V. Thapsus var. *neglectum* nova var.! De öfre bladen föga, de nedre nästan icke nedlöpande, sälls. t. ex. Markaryd. Af samma form har Lektor Gosselman meddelat mig ex. från Carlskrona.

Veronica longifolia L. Urshult ej långt från kyrkan, Nasby.

V. spicata L. Husqvarna, Hörle i Wernamo, Berga i Sunnerbo, Noby i Lommaryd, Södraholm i Adelöf, Wrigstad, Hamneda, Dansjö i Lekaryd.

V. triphyllos L. Svartebäck i Linneryd, Barkeryd (F. Hagström).

V. Beccalunga L. Vesterledes anmärkt i Aringsås, Blådinge, Fryeled, Rydaholm, Wernamo, Dommaryd i Berga.

V. opaca Fr. Kalmar (P. F. Lundqvist).

V. hederifolia L. Gullaskruf samt vid kyrkan i Helleberga. Prestorp i Näshult.

Limosella aquatica L. Alfvestad vid sjön.

Odontites rubra Pers. Vesterledes anm. vid Delary och Wernamo.

Scytrium Carolinum Rudb. Borga läs Berga i Hartm. fl. 10. de uppl. Gnustorp i Tutaryd enl. M. Johansson.

Melampyrum cristatum L. Tolg, Alsterfors i Elghult, Hofmanstorp, Högnalöf i Uråsa.

M. nemorosum L. Alsheda, Karlstorp, Tolg, Snärshult i Wäckelsång, V. Thorsås.

M. pratense var. *purpureum* Hn. Dänningelanda, Täfvellsås, Tjurredå i medl. Smål.

M. silvaticum L. var. *latifolium*. Bladen äggrunda med utdragen spets, nästan tumsbreda. Karlstorp enl. C. v. Porath.

Lathraea Squamaria L. Döderhult och Älhem (P. F. Lundqvist). St. Målen i Moheda, Stödsboda i Åsheda, Algutsboda vid Hägerhult. Ribbingsnäs i Barkeryd, Holmborna i Ryssby. Ljuder, nära Waitorp, Ekekull i Bäckaby, Dalskog i Näfvelsjö, Kinhult i Hestra (O. E. Norlén.)

Utricularia ochroleuca R. Hn. Rankarp i Ljunga (J. E. Strandmark) — Var. *microceras* är anmärkt i Hamneda af P. Strandmark.

Anagallis arvensis L. Hjelmmaryd i Blådinge, Wexjö, Jönköping.

Centunculus minimus L. Grimsnäs i Ljuder.

Primula farinosa L. Lannaskede helsobrunn. Jerstorp, Göberga och Säby, Eke Bosgård i Dädesjö.

Hottonia palustris L. I vstra delen allmän i Åhs, Thorskinge, Dannäs samt föröfrigt anmärkt i Wernamo, Fryeled, Tofteryd etc.

Plantago major var. *agrestis* Härlunda presteg., Lemnhult, Mökelsnäs i Stenbrohult (N. M. Tullberg.)

P. media L. sälls. i inre Smål. Visingsö, Ölme stad, Nottebäcks presteg., flerest. i Wedbo härader t. ex. Solberga, Höreda, Marbäck, Frinnaryd, Lommaryd, Brahälla, Linderås, Säby.

Littorella lacustris L. Elghult, Engaholm, Alfvestad, Alsheda, Jersnäs, Älhem vid Alsterån enl. P. F. Lundqvist, Mølneberg i Burseryd (K. Seth.)

Armeria elongata (Hoffm.) Lia Nöbbeled, Berga i Sunnerbo, Hestra klockareg., Eriksmåla i Algutsboda.

Cornus suecica L. Uppåkra i Wallsjö, Åsheda, Hårstorp i Wieslanda.

Hedera Helix L. Torpa i Ljungarum, Knällsbergs skog och Ulfsryd i Tingsås, Bastaremåla i Urshult, Härlunda, Mälensås i Agunnaryd Blommande är den inom Jönköpings län blott anmärkt vid Lunneberg nära Lundås i Stenberga samt i klipporna vid Wettern vester om Skärstads kyrka.

Imperatoria Ostruthium L. Torpa, Stenhöga i Lidhult.

Selinum Carvifolia L. Åbonäs i Säby, Kronobergs ruiner.

Oenanthe Phellandrium L. Broarps gästgifvareg. vid sjön Katrineholm i Marbäck, Tranås qvarn i Säby. Äfven uppgifven af C. I. Heurlin i dess beskrifning öfver Åsheda socken såsom växande derstädes, men trol. orätt i st. f. *Cicuta virosa*.

Cicuta virosa L. vestliga lokaler äro Toftaholm i Berga och Traheryd.

Helosciadium inundatum (L.) Blädinge vid Lisebro, Södreqvarn i Moheda.

Sanicula europæa L. Målen i Tolg, Tjureda, Elmeboda.

(Forts.)

Utdrag ur utländska arbeten.

Isatis maritima Rupr.

(Ur Flora Caucasi, p. I, auct. F. J. Ruprecht, i Mémoir. d. l'acad. imp. d. St. Pétersbourg, VII Ser. T. XV, N:o 2. Pétersbourg, 1869.)

I *Flora Caucasi* har Ruprecht uppställt en ny art af släktet *Isatis*. Som både denna nya art och den närstående *I. tinctoria* förekomma i Skandinavien, ha vi ansett lämpligt att här aftrycka, hvad som på ofvan anfördt ställe meddelas om dessa båda arter.

P. 132. "*Isatis tinctoria* L. manifeste sistit titulum generalem novum pro formis duabus antiquitus distinctis a Fuchsio 1542, Trago, cl. Bauhino et aliis patribus, scil. α *I. sylvestrem*, plantam spontaneam hirsutulam angustifoliam e Tübingen (Fuchs), Kreuznach inter et Meisenheim (Tragus) etc. — β *I. sativam*, glaberrimam et latifoliam, ante introductionem Indigoferæ multis Germaniæ locis cultam v. g. Erfurti (Fuchs), solam ad tingendum aptam, in agris siccis et exhaustis in *I. sylvestrem* interdum transmutatam et rejectam inutilem. Utraque convenit in eo, quod fructus plene maturi nigrescant et versus basin sensim angustiores, hinc pl. min. cuneati sint et alæ intus fungosæ; nota essentialis et constans est: area subnulla! propter jugum intermedium sat tenue acute carinatum, utrinque vallecule pl. min. angusta a lateralibus jugis depressis vel obsoletis separatum; alæ obsolete reticulatæ et præcipue in *I. sativa* crasse punctatæ. Planta e Suevia, referens *I. sylvestrem* Fuchsii, exhibita in Hohenackeri pl. offic. I, n. 50, excellit fructibus angustis, eximie cuneatis, 8 lin.

longis, apice truncato 2 lin. latis, alis loculo subæquilatis; figura fructus exacta non datur. In altera forma extrema, fructus in eadem planta variant obovati 8:4 lin., apice rotundati vel quippiam truncati, vel oblongi 8:3 lin. basi minus attenuati, interdum 6:2 1/2 lin., alæ in omnibus loculo suo latiores versus marginem tenuiores propter medullam sensim evanescentem; talem plantam fruct. violacco-maculatis legi in insula Æsterskär archip. Åboensis in pratis apparenter spontaneum, sed forte cultura antiqua superstitem; hæc forte fig. 91 Tillands Åbo 1683 (n. v.) apud Linnæum citata, I. tinctoria Svensk Bot. 1802 tab. 35 et certe Trattinik 1812 tab. 67 bona!; a planta suevica præcipue diversa: fructibus latioribus minus cuneatis, medio gibberosis propter jugum intermedium incrassatum utrinque sulco ab alis segregatum, alis angustioribus respectu loculi, manifeste reticulatis, sed impunctatis.

I. tinctoria Linne Fl. Suec. et. Spec. pl. quoad locum "litora maris baltici," teste planta Ölandica, a Linnæo in itin. Öland descripta, apud Fries herb. norm. Suec. exhibita, alia omnino species est et nova: *I. maritima*, etiam in insula Ösilia et Werder reperta et a C. A. Meyer pro I. præcoce habita; *fructus mat. pallidi, versus basin non semper distincte attenuati, haud punctati, discus minime obtectus, sed nervis longitudinalibus 5-7 percursis, i. e. nervi marginales sat prominuli 2 discum ab alis sejungunt, nervus suturalis carinatus arcte concomitatus 2 parallelis lateralibus parum prominulis, accedunt inter hos et marginales plerumque nervi 2 tenuissimi; alæ distincte reticulatæ loculo æquilatæ vel angustiores, ibique crasse suberosæ, versus marginem vero sensim acuto-carinatæ. Planta glaberrima plerumque humilis.* Figura fructus exacta non datur."

P. 293, (Supplementum). "Isatis tinctoria Linn. herb. offert tantum 2 spec. florigera: summitates caulis cum rosula radicali glaberrima; adjectus est sub litt. H. B. ramulus cum 4 fructibus parvis nigris, diversis ab I. tinctoria et I. maritima. — Isatis s. Glastum Tillandz 1683 fig. 91 "crescit in Nagu insulis minoribus." Tillandz miratus, Isatin "Gaul Färgegräs" Suecorum prope Aboam sponte sua provenire, locum specialem addidit, quem alibi plerumque tacuit et superfluum duxit; ex hoc loco (Nagu Lill Land, archipelagi Aboensis) forte eruendum, anne fuerit I. tinctoria efferrata, aut I. maritima spontanea: figura nil docet speciatim; librum inspexi in Bibl. Univers. Helsingforsæ. — Mirum, quod I. maritima baltica ne minime quidem diversa reperta sit in litore sinus tatarici insulæ Sachalin (Schmidt 1868, Fl. Sachal. p. 115, 220)."

Literatur-Öfversigt.

Botaniska excursioner på Öland under sommaren 1867
af J. E. ZETTERSTEDT. (Botanisk Tidskrift, 4 Bd., 2 Hæft.,
Köbenhavn, 1870.)

I Kongl. Vetenskaps societetens i Upsala Acta har förf. redan lemnat en fullständig redogörelse för Ölands mossvegetation. Här redogör han för sin resas gång på Öland 1867, för den fanerogama vegetationen i de trakter han besökt, samt i allmänhet för de mossor, lafvar och snäckor, som under excursionerna blifvit observerade. Bland de af förf. anförda växterna och observationerna, vill ref. meddela några få af de anmärkningsvärdaste. Som förf. tyckte sig under sin resa ej finna någon skilnad mellan den i Kronobergs län flerestädes ymnigt växande *Galium silvestre* och den på Öland allmänna formen af samma art, öfversände han ex. af denna växt från båda lokalerna till Prof. Grenier, som förklarade, att de alla tillhörde hufvudformerna af arten, som i Gren. Flor. Jur. kallas *Galium silvestre a glabrum*, och icke var. læve.

Mängestädes på Öland fann förf. en hvitblommig form af *Polygala vulgaris*, som han antog för gifvet vara någon af de i mellersta Europa nyskilda arterna. Han sände dem derföre till Prof. Grenier, som förklarade, att den enligt hans omdöme närmast öfverensstämmer med *Polygala Lejeunii* Boreau Fl. centr. ed. 3, p. 87 (1857). Härom säger förf. vidare: "Denna form, man må anse den som skiljd art eller såsom en blott varietet af *Polygala vulgaris*, hvilket sistnämnda mer öfverensstämmer med min uppfattning, har temligen korta mer eller mindre nedliggande stjelkar, temligen korta och fåblommiga blomklasar (omkring 10-blommiga), de tre små foderbladen gröna men i kanten hvita eller violetta, de två stora vanligen hvita med grön medelnerv och endast mot spetsen violetta, men aldrig så rent hvita, som hos de hvitblommiga exemplar af *Polygala vulgaris*, som jag sett här och der på Sveriges fastland."

"I ångarne nedom Ekerum mättes en ek af kolossala di-

mensioner. Strax ofvan marken höll den i det närmaste 20 fot i omkrets."

Förf. hade förut tillfölje af sina undersökningar i Pyreneerna "hyst den tro, att *Helianthemum canum* Dur. var tydligt skiljd från *H. Ölandicum*, men denna sommars undersökningar på Öland hafva rubbat denna öfvertygelse."

Notiser ur Sällskapetets pro Fauna et Flora Fennica Förhandlingar. Elfte häftet. (Med en tafla). Ny serie 8:e häftet. Helsingfors 1871.

I detta häfte finnas följande botaniska afhandlingar:

- 1) *Bidrag till kännedom af Finska vikens övegetation* af MAGNUS BRENNER samt *Ytterligare bidrag till kännedomen om Finska vikens övegetation* af M. BRENNER.

Det florumråde, som förf. undersökt, utgöres af de mitt i Finska viken, dock något närmare till est-ingermanländska sidan, belägna öarne *Hogland* (Suursaari), *Tytärsaari* (äfven kalladt Stor Tytters) och *Lawansaari*. Af de på dessa öar förkommande 108 monocotyledoneer, 294 dicotyledoneer, 18 filices och 1 Characée, summa 421 arter, saknas en del i Estland och Ingermanland; deremot "erbjuder vegetationen i sin helhet en fullkomlig öfverensstämmelse med likartade trakters vegetation i södra Finland," hvadan man tryggt kan påstå det dessa öars flora med vida större skäl bör räknas till Finlands, än till Estland och Ingermands.

De nya former som beskrivas äro följande:

Hieracium vulgatum Fr. * *flaccidum*, caule 3—4 foliolato, foliis lanceolatis minute dentatis, tenuissimis, pilosis, subtus stellatis; capitulis solitariis involucris viridibus, luteo glandulosis, albide pilosis et stellatis; *tota planta valde flaccida*. *Leontodon autumnalis* L. var. *villosus*, involucro pallide- vel fusco-villoso. *Campanula rotundifolia* L. var. *latifolia*, foliis caulinis cordato-ovatis lanceolatisve, longe petiolatis. *Pinus sylvestris* L. f. foliis brevioribus 9—28 m. m., in verticillis discretis perspicuis congestis, verisimiliter var. *lapponica* Fr. *P. abies* L. f. foliis brevissimis, 3—7,5 m. m. *Cerastium vulgatum* L. * *alpestre* Hartm. f. *glandulosa*, superne glanduloso-pilosa. *C. semidecandrum* L. f. *major*.

Bland mera anmärkningsvärda växter äro *Hieracium canescens* Schleich. och *Isatis maritima* Rupr.

2) *Manipulus muscorum primus, quem scripsit* S. O. LINDBERG.

Förf. lemnar här synonymie, vanligen åtföljd af utförlig beskrifning, till följande arter: *Bryum campestre* n. sp. Lindb. (Br. julaceum Schwægr.), *B. filiforme* Dicks. (Br. julaceum Sm.), *B. concinatum* Spruc. (Br. julaceum var. conc. Wils.); *Ædipodium Griffithii* (Dicks.) Schwægr.; (*Physcomitria borealia*); *Physcomitrium pyriforme* (L.) Brid., *Ph. acuminatum* (Schleich.) B. S. G., *Ph. hians* n. sp. Lindb. och var. β *latifolium* (Drumm.) Lindb., *Ph. eurystemum* (N. Es.) Sendtn., *Ph. sphaericum* (Ludw.) Brid. (äfvén tagen i Finland af F. Silén), *Ph. immersum* Gull.; *Funaria hygrometrica* (L.) Sibth.; *F. clavicans* Michx., *F. serrata* Brid., *F. Drummondii* (Sull.) Lindb., *F. attenuata* (Dicks.) Lindb., *Funaria curviseta* (Schwægr.) Mild., *F. obtusa* (Dicks.) Lindb., *Entodon compressus* (Hedw.) C.-M.; *Pylæia suecica* (Schimp.) Lindb. (tagen vid Enontekis af J. P. Norrlin); *Lesquereuxia saxicola* (Schimp.) Lor. Mol. (*Leskea astrovirens?* Lindb. i Bot. Not. 1865.)

3) *Bidrag till sydöstra Tavastlands Flora* af J. P. NORRLIN.

Efter att hafva lemnat en öfversigt af de allmänna lokal-förhållandena, egnar förf. 28 sidd. åt framställningen af vegetationens beskaffenhet på de särskilda växtlokalerne eller ståndorterna. Öfver $\frac{1}{4}$ af området utgöres af sjöar och vattendrag; på försumpade marker förekomma 53 arter fanerogamer, i vatten och på stränderna 59 arter. Af de i förteckningen upptagna 1225 arterna äro 532 fanerogamer, 30 ormbunkar, 302 mossor, 7 characeer och 354 lafvar. Förteckningen öfver lafvarne har att uppvisa 36 för vetenskapen nya arter, hvilka samtliga af Prof. W. Nylander blifvit beskrifna i Flora 1865—70. De för Finska floran nya mossorna äro *Physcomitrium sphaericum*, *Dicranum Mühlenbeckii*, *Grimmia montana*, *G. decipiens*, *Anomodon apiculatus*, *Dicranum viride*, *Mastigobryum deflexum*, *Ångströmia longipes*. Bland fanerogamerna äro för floran eller vetenskapen nya: *Najas flexilis*, tagen tillsammans med *N. fragilis* och *Potamogeton marinus* i Wesijärvi, *Potamogeton nitens* och *Alnus pubescens* Tausch. Den af förf. tagna formen af *A. p.* har bladen merändels stora, ofvan mörkgröna, glatta eller obetydligt mjukhåriga, undertill

gröna, men något blekare än på öfre sidan, glest mjukludna, helt och hållet eller längs nerverna ensamt, samt oftast i axillerna skägghåriga (dock i mindre grad än hos *A. glutinosa*); till formen äro de mycket varierande, mest dock liknande Pl. XI figg. 3 & 4, ofta äfven Pl. XVII fig. 1 i Regels monografi, eller omv. äggrunda med trubbig spets och småningom afsmalnande bas; bladskaften bruna, håriga; knopparne tydligen *skaftade, glatta*; nyskotten bruna-mörkbruna något klibbiga och håriga." Äfven förf. anser denna art vara en hybrid af *A. incana* och *A. glutinosa*, bland hvilka den växer; några exemplar närma sig mer den förra, andra åter mer der den senare. Denna art har blifvit förväxlad med *Alnus incana* var. γ *borealis*, en af förf. uppställd var., som "skiljer sig från hufvudformen hufvudsakligen genom glest småludna, undertill n. gröna blad, som dessutom vanligen äro trubbiga eller med kort spets samt finsågade; ersätter i nordliga trakter hufvudformen, som sannolikt alldeles saknas i Lappmarken." Som synonym anföres: *Alnus incana* Hartm. Skand. Flora; Flora fenn.; Anderss. Flor. Lapon. exsicc. N:o 187 (subglauca).

Två nya var. uppställer förf.: *Alnus incana* subvar. *pinnati-partita* och *Hieracium dubium* L. var. *glossophyllum* samt en ny art:

"*Hieracium dimorphum* n. sp. *virescens; radix obliqua vel subrepens stolones nullas vel breves vel interdum numerosas, adscendentes, floriferos exserens; caulis validus, 1-3-folius, setosopilosus, pilis elongatis, gracilibus, superioribus nigris, nitentibus, inferioribus pallidis, superne cano-floccosus et glanduloso-pilosus, corymbo denso, composito, 5-pluri (30-40)-cephalo, pedicellis brevibus, nigro-setosis, et glanduloso-pilosis denseque cano-floccosis; folia oblonga vel oblongo-lanceolata, passim subobliqua, denticulata, obscure viridia (in umbrosis pallescentia), vulgo medio paullo subglauescentia, subtus parce floccosa (in apricis densius); involucria magnitudine fere *H. pratensis*, setis elongatis, nigris dense hispida, glanduloso-pilosa et sparse floccosa, squamis subobtusis; ligulæ luteæ. Ej sällsynt på gräsbevuxna, öppna eller något skogbevuxna ställen. Arten äger till karakterer och habitus stor likhet både med *H. pratense* och *H. cymosum*."*

4) *Monographia Ascobolorum Fenniae* Auctore P. A. KARSTEN.

Antalet kända arter utgör 56, hvaraf i Finland förekommo 22, öfver flera nya arter äro här lemnade beskrifningar, hvilka alla äro aftryckta i Hedvigia 1871 N:o 3.

5) *Symbolæ ad Mycologiam fennicam*. Auctore P. A. KARSTEN.

- I. *Species nonnullæ fungorum novæ*. Här beskrifvas 14 nya arter.
- II. *Basidiomycetes nonnulli Floræ Tammelaënsi addendi*. Här upptages 28 Hymenomycetes och 5 Tremellini.
- III. *Helvellei, Mitrulei et Pezizei in paræcia Tammela crescentes*. Af Helvellei finnas inom detta florumråde 10 arter, af Mitrulei 8 och af Pezizei 234.
- IV. *Phacidiei et Hysteriei in paræcia Tammela crescentes*. Phacidiei 20 arter, Hysteriei 23 arter.
- V. *Peronosporæ, Æcidiei et Ustilaginei, e regione Mustialaënsi hucusque cogniti*. Peronosporæ utgöras af 18 arter, Æcidiei af 69 och Ustilaginei af 5 arter.

Under afdelningarne II—IV finnas äfven många nya arter beskrifna.

6) *Lichenes variores circa Mustiala lecti* a H. A. KULLHEM.

Förf. anför 99 arter, hvaraf följande 6 nya arter äro åtföljda af beskrifningar: *Lecanora Tilasii*, *Bacidia tenella*, *B. sparsa*, *Bilimbia pallens*, *Biatora humida*, *B. betulicola*.

I slutet af häftet äro införda "Meddelanden från Sällskapet förhandlingar" under åren 1869—70. Af dessa finner man att förutom ofvan anförda följande för floran nya arter fanerogamer blifvit förevisade vid Sällskapet sammanträden: *Chærophyllum aromaticum*, *Polygala amara*, *Saponaria vaccaria*, *Vicia tenuifolia*, *Ornithogalum umbellatum*, *Trisetum flavescens*, *Poa casia* och *Carex clytroides*.

Er Koppen hos Vortemælken (*Euphorbia* L.) en Blomst eller en Blomsterstand? En organogenetisk morfologisk Undersøgelse, udgiven som afhandling for den filosofiske Doktorgrad ved Københavns Universitet af J. EUG. B. WARMING, cand. magisterii. Med tre Kobbertavler. København 1871. 111 s. 8:o.

De genom utvecklingshistorien och analogien med andra närstående släkten (i synnerhet *Calycopeplus* och *Anthostema*) kunna resultaterna sammanfattas af författaren i följande satser:

1. *Euphorbias* svepe innesluter en inflorescens, bestående af (typiskt) 5 ensidiga qvastlika knippen af hanblommor och en central honblomma.
2. Svepet bildas af 5 sammanvuxna blad, som äro stödjeblad för hanblomsknippena.
3. Körtlarne på svepet äro verkliga nektariebildningar utan morfologisk sjelfständighet.
4. Hanblommorna äro ledade till deras skaft, nakna och monandriska. Ståndaren är axelorgan.
5. Hanblomsknippena hafva inga verkliga skärblad, men mellan dem finnas trichomer såsom equivalenter för skärblad.
6. Honblomman är skaftad och har ett mer eller mindre tydligt enkelt blomhylla.

Euphorbia gifver oss således ett exempel på den enklaste blomman i den mest komplicerade inflorescens.

Norsk botanisk Litteratur för Aarene 1868—70.

(Meddelt af Ax. BLYTT.)

- Blytt, A., Om Vegetationsförholdene ved Sognefjorden. Med et Tillæg af N. Wulfsberg og Chr. Stabell samt med et Kart over Sogn. Christiania 1869. Johan Dahl; 8:vo. Pag. VIII og 224. (I *Nyt Magazin f. Naturv.* 1869; og Separataftryk).
- , Christiania Omegns Phanerogamer og Bregner med Angivelse af deres Udbredelse samt en Indledning om Vegetationens Afhængighed af Underlaget. Universitetsprogram for 2:det Semester 1870. Christiania 1870. Pag. VIII og 103.
- , Spiselige Lavarter. Følgehefte til *Folkevennen*. Pag. 1—13. 8:vo. Med en Planche. Christiania 1870.
- Greve, H. og Larsen, F., Fortegnelse over de i Christianssund og Omegn voxende Karplanter. I "Indbydelseskraft til Hovedexamen i Juli 1870 ved Christianssunds lærde- og Realskole." Christianssund 1870. 8:vo Pag. 71—84.
- Horn, C. W. L., Korte Beskrivelser over 50 almindelige vildtvoxende norske Karplanter. I "Indbydelseskraft til den offentlige Examen i Juni og Juli 1870 ved Lærd- og Realskolen i Molde." Christiania 1870. 8:vo Pag. 3—60.

- Moe, N. G., Iagttagelser angaaende nogle skandinaviske Vexters Varighed. I Bot. Not. 1867. Pag. 37—40.
- , Om Jordbundens Inflydelse paa Planterne i Omegnen af Christiania. I Bot. Not. 1867. Pag. 129—151.
- Norman, J., Specialia loca natalia plantarum nonnullarum vascularium & Characearum & Lichenum in agro arctico Norvegiæ confiniisque sponte nascentium. Ex vol. V scriptarum societatis regiæ scientiarum Norvegiæ separatim typis descriptum. Nidarosia 1868. 8:vo. Pag. 1—138.
- , Polemonium pulchellum Bunge nova floræ Scandinaviciæ civis. I Bot. Not. 1868. Pag. 124—125.
- , Lichenes Fimmarkiei novi. I Bot. Not. 1868. Pag. 191—193.
- Storm, V., Veiledning i Throndhjems Omegns Flora med en kortfattet Form- og Systemlære till Skolebrug og Selvstudium. Throndhjem 1869. 8:o Pag. XLIV og 128.
- Wulfsberg, N., Fortegnelse over de i Sogn bemærkede Sphagna og Løvmoser (i Blytt Om Veg. ved Sognefj. Pag. 189—206).

Smärre Notiser.

Lärda Sällskapers sammanträden.

Sällskapet pro Fauna et Flora Fennica den 3 Dec. 1870: Prof. Lindberg omnämnde upptäckten af en för floran ny moss, *Tetrodontium repandum*, af Stud. A. J. Malmberg funnen på Pissavuori i Nilsia socken. Stud. A. J. Malmberg förevisade tvänne af honom senaste sommar i ryska Lappmarken anträffade former af Lefflers polymorpha art *Lepigonum caninum*, hvilka han ansåg vara tvenne hittills okända hafsstrandformer. Den ena af dessa, stående emellan *L. caninum* var. *medium* Fr. och *L. marinum* Wahlenb., hade han benämnt *L. caninum* var. *archangelicum*, som utmärker sig genom en i allmänhet grof växt, glatthet, knappt utskjutande, kortkastade fröhus, släta, aggrunda, sällan vingkantade frön, hoptryckt stjolk och på begge sidor plattade blad. Den andra åter, benämnd *L. caninum* var. *gramineum* afviker genom en trådlik spåd växt, ljusgrön färg samt till en tredjedel utskjutande oftast mycket långskattade fröhus, för öfrigt som föregående.

Den 11 Febr. 1871: Aman. Norrlin förevisade ex. af en *Cirsium*form från Onega Karelen, hvilken han ansåg vara en hybriditet emellan *C. palustre* och *oleraceum*, äfvensom en af honom kallad f. *argentata* af *Alnus incana*, likaledes från Onega Karelen. Till ledamot antogs Lektor K. Fr. Thedenius i Stockholm.

Den 1 April: Sekreteraren förevisade några i Finland sällsyntare eller förut ej observerade växter, såsom *Trisetum flavescens* (L.) tagen i Karkku i Satakunda; *Veronica latifolia* L., förut ej observerad

i Finland, men nu senaste sommar af lyc. Europæus påträffad i Libelits i norra Karelen på en äng, hvilken uppgifvits för 10 år sedan hafva blifvit besädd med utländskt höfrö, samt den Kaukasiska *Nepeta grandiflora* M. Bieb., hvilken, efter att förut hafva påträffats såsom sjelfsådd antingen i trädgårdar eller på grushögar vid Borgå och i Tenala i Nyland samt på Åland, nu synes hafva framträngt ända till Sääksmäki i Tavastland, hvarest den senaste sommar af lyc. A. Donner såsom vildt växande i en trädgård påträffades. Troligt är att den med rysk militär blifvit importerad, på Åland åtminstone förekom den på Bomarsunds ruiner. Likaledes förevisades bland andra ovanligare former af allmänna växter en f. *dissecta* af *Batrachium heterophyllum* Fr., af lyc. R. C. v. Rehausen tagen i Wihtis i Nyland samt en mycket egendomlig f. *rariflora* af *Lythrum salicaria* (L.) med endast 1 à 2 blommor af hvar och en af de nedre kransarne utvecklade i vecken af de skiftevisa från hvarandra långt aflägsnade äggrunda med utdragen spets och rundad eller vigglik bas försedda skärmladen, från hvilka någon öfvergång till de parvisa stjelkladen ej förmärkes; de öfriga blommorna åter helt och hållet atrophierade. Denna form hade senaste höst påträffats vid stranden af Thölövikens af lyc. M. A. Europæus.

K. Vetenskaps-Akademien den 12 April: För intagande i "Öfver-
sigten" anmäldes en af lektorn vid Linköpings elementarläroverk Dr: N. Conr. Kindberg insänd och af honom författad uppsats "Förteckning öfver Wermlands och Dals mossor."

Vid akademiens högtidsdag, som i år firades den 5 Maj, tillkännagafs att akademien till vetenskapliga resor inom landet lemnat innevarande år bland andra följande understöd:

åt Läroverksadjunkten i Örebro P. J. Hellbom *) 450 rdr, för utförande af en resa uti Luleå Lappmark i ändamål att studera der-
varande lafvegetation;

åt Lektorn vid Christianstads elementarläroverk L. J. Wahlstedt 150 rdr, för insamling af Characeer i södra Sverige;

åt Docenten vid Upsala universitet V. Wittrock 200 rdr, för algologiska undersökningar på Gotland och Öland; och

åt Fil. Doktorn N. G. W. Lagerstedt 200 rdr för algologiska studier i Bohuslän.

Naturhistorisk Förening d. 17 Mars: Hr A. S. Örsted meddelade "Iakttagelser över en dubbelt Virkning af Stövröret og fröspredende Haar i Orchideernes Frugtknude."

Fysiografiska Sällskapet den 10 Maj: Hr Fr. Areschoug höll ett föredrag om knoppfjellens inre byggnad samt förevisade exemplar af Gagea arvensis, tagna af Stud. A. Nathorst vid Kronatorp i Burlöfs sn i Skåne den 9 dennes.

*) Hr Hellbom har meddelat Red., att hans Lafflora öfver Nerike nu är utkommen och kostar 3 rdr rmt, samt att han ämnar på sin resa vara åtföljd af sin son och att, för betäckandet af omkostnaderna för dennes resa, han sjelf inbjuder till teckning af aktier à 15 rdr rmt mot utdelning af Lafvar. Beloppet för tecknade hela eller halfva aktier kan insändas antingen före Juni eller i höst.

Adj. Th. Fries deltagar med K. M:ts tillstånd såsom innehafvare af riksstatens större resestipendium i den svenska expedition till de arktiska farvattena, hvilken företages med kanonångbåten Ingegerd och briggen Gladan och som afgick från Köbenhavn den 4 dennes. Adj. Fries kommer att vid framkomsten till Grönland för kortare eller längre tid lemna expeditionen.

I början af April anträdde D:r *Eug. Warming* en resa i botaniskt ändamål till Tyskland och England.

Såsom tillägg till uppgiften om botaniska resor i ett föreg. nr är Red. nu i tillfälle meddela, att dylika hafva under senaste sommar verkställts äfven af Kand. *N. F. Brothnerus* i norra Tavastland, af Mag. *J. P. Norrlin* i Onega Karelen samt af Mag. *M. Brenner* i norra Österbotten, hvarjemte större växtsamlingar hembragts af Mag. *J. R. Sahlberg* och Stud. *A. J. Malmberg* från en zool. botanisk resa i Kärnthen och Kravn ända till Adriatiska hafvet.

— **Jubileum.** Femtionde årsdagen af Professor *L. Fries'* inväljande till ledamot i vetenskapsakademien firades i går i Upsala, i det att i staden boende ledamöter af nämnda akademi uppvaktade hr professorn, hvarjemte ett lyckönskingsbref från akademien till honom öfverlemnades.
(*"Upsala"* för d. 19 Apr. 1871.)

— **Coniin framställd med konst.** I Dec. 1870 framställde Hugo Schiff *Coniin* genom att låta alkoholisk ammoniak inverka på smörtsyrens aldehyd, hvarvid utom annat äfven bildades Dibityraldin ($C^8H^{13}NO$); vid hvars distillation *Coniin* ($C^8H^{13}N$) bildades under förlust af vatten.

Detta är den första vegetabiliska saltbas, som blifvit med konst framställd. Den har äfven vid medicinskt bruk visat sig fullkomligt lika med *Coniin*, erhållen af *Conium maculatum*.

Ehuru Gottland sedan lång tid årligen genomströfvats af en mängd botanister, torde dock dess mossflora ännu i dessa dagar vara ganska ofullständigt känd; emedan nästan alla, som rest der i botaniskt syfte, uteslutande egnat sin uppmärksamhet åt fanerogamerna. En följd häraf är ock att Gottlands mossorna äro jemförelsevis sällsynta i herbarier. Undertecknad, som i sommar tänkt göra en bryologisk resa på ön, vill derföre till aktieteckning inbjuda dem, som kunna vara hugade att få del af den blifvande moss-skörden. Afgiften, som för hvarje aktie är beräknad till 10 Rdr Rmt och berättigar till en utdelning af omkring 75 olika former, torde jemte aktieegarnes adresser före Pingst sändas till

HJALMAR MOSÉN,
Phil. Cand.

Adr. Upsala, Östg. Nation.

